

časný růst náboženského fundamentalismu v různých částech světa se zdá tento negativní trend spíše stupňovat. Má-li pak můza Clio skutečně být učitelkou života, musíme si vždy znovu připomínat i temné skvrny na vlastních dějinách, aby se nic podobného již nemohlo opakovat. *Zdeněk R. Nešpor*

Setkání českých vystěhovalců a jejich potomků v Mladé Boleslavi

Region Mladá Boleslav náležel k těm oblastem Čech, které v minulosti nejvíce poznamenalo vystěhovalectví. Lidé odcházeli v 18. a zejména 19. století z vesnic a městeček v Pojizeří takřka do celého světa za půdou, za uplatněním v různých řemeslech, do služby i za vzděláním. Potomci některých vystěhovalců se vrátili, jiní zůstali trvale v zahraničí a Českou republiku občas příležitostně navštěvují. Pracovníci Okresního muzea v Mladé Boleslavi se problematikou vystěhovalectví ve své oblasti zabývají, a proto se rozhodli uspořádat ve dnech 23. 6. – 25. 6. 2000 setkání českých vystěhovalců a jejich potomků v České republice – v Mladé Boleslavi.

Ti, kteří mají v živé paměti řídká setkání v nedávné minulosti, do nichž byli účastníci pečlivě vybírání, ocenili, že tohoto setkání se poprvé po více než padesáti letech mohli účastnit všichni vystěhovalci: potomci bývalých náboženských exulantů z let pobělohorských, potomci předků náležejících v minulosti k vystěhovalcům spadajícím do oblasti sociálních migrací za prací, političtí emigranti, kteří opouštěli republiku v letech Mnichova, v roce 1948 a po něm, v roce 1968 a v letech normalizace.

Čtyřdenní setkání pozůstávalo z dvou denního semináře, z vernisáže výstavy o historii krajanů v mladoboleslavském muzeu, ze setkání krajanů s představiteli města a okresu v Domě kultury, ze společenského odpoledne krajanů 24. 6. v Jihočeské restauraci a ze závěrečné exkurze po okrese Mladá Boleslav, která současně byla rozloučením s krajany.

Seminář „Historie vystěhovalectví z českých zemí“ zahájili představitelé okresu, města Mladá Boleslav a muzea v Kulturním středisku Svět 22. 6. 2000 odpoledne za přítomnosti krajanů z USA, Kanady, několika států severní Afriky, SRN, Ukrajiny, Polska, Rumunska, Chorvatska, Švýcarska, Francie, Velké Británie a dalších států. Kromě krajanů se semináře účastnili také historici, etnografové a další badatelé nad problematikou vystěhovalectví z ČR a SR.

První obsáhlý úvodní referát přednesl Dr. Miroslav Rechcíggl, představitel vědecké instituce českých krajanů v USA. Velmi podrobně hovořil o českých přistěhovalcích z českých zemí od nejzazších dob až do vypuknutí revoluce 1848. Tento více než hodinový referát seznámil přítomné se všemi proudy českých vystěhovalců do různých států USA, které bylo možné popsat na základě studia archívních pramenů států USA i ze soukromých archívů vystěhovalců. K nejzajímavějším pasážím náležel náčrt jejich postupu na sociálním žebříčku, rovněž z dostupných archiválií, včetně soukromých sbírek, a pokus o zhodnocení jejich současných pozic v USA,

Ing. Karel Kysilka z ČR ve svém referátu „Emigrace z okresu Polička do USA v 19. století“ popsal charakter migrací a jejich způsob, to vše ze studia místních archívních pramenů a korespondujících pramenů zahraničních.

S velmi zajímavým příspěvkem vystoupil PhDr. Roman Zaoral, CSc. z Filozofické fakulty v Olomouci. Zpracoval v něm své poznatky ze studijního pobytu v USA a v Kanadě, kde zevrubně vylíčil situaci českých krajanských spolků, jejich spolkovou činnost, soustředěnou hlavně na činnost kulturní a vydavatelskou.

PhDr. Jan Krba z ČR hovořil o českých vesnicích v Rumunsku a o československém družstvu v Kyrgyzstánu nazvaném Interhelpo.

PhDr. Helena Nosková, CSc. z ÚSD AV ČR se ve svém referátu „Krajané a zahraniční politika Československa v letech 1918–1948“ soustředila na postřehnutí základních charakteristik různých společenství vystěhovalců, která vyplynula také z důvodů vedoucích k emigraci, včetně dalších okolností, s připomenutím jejich historie v různých zemích. Pokusila se o popis vztahu ČSR ke krajanům v rozpětí let 1918–1948, s průvodními jevy v jeho zahraniční politice.

Dr. Václav Chyský ze SRN v referátu „Německo – sousedství či dědičné nepřátelství“ hovořil o mnohotvárnosti česko-německých vztahů v minulosti i nyní s pokusem oddémonizovat určité stereotypy projevující se v názorech Čechů na Němce.

Příspěvek Jiřiny Kalivodové ze Švýcarska nazvaný „Od kořenů po vise“ informoval přítomné o životě krajanů ve Švýcarsku a zamýšlel se nad údělem vystěhovalců vůbec.

Dr. Ivo Kunštyř ze SRN přečetl svůj fejeton psaný pro německé noviny, nazvaný „Mraky a holky“, který byl odlehčením odborné problematiky. Jako námět fejetonu autorovi posloužila vzpomínka na dávnou chmelovou brigádu kdesi na Žatecku v šedesátých letech a nenaplněné erotické představy či přísliby.

Během odpoledne přibýlo do jednání semináře asi čtyřicet volyňských Čechů žijících v ČR již od roku 1945–1947, původně z volyňské vesnice Kupičov, kteří společně s volyňskými Čechy z dalších oblastí reprezentovali Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel v ČR.

Druhý den otevřela jednání semináře PhDr. Iva Heroldová z ČR referátem „Vystěhovalectví ze severovýchodních Čech do pruského Slezska“. Soustředila se zejména na kulturní projevy těchto exulantů, spjaté s příslušností k česko-bratrské církvi a jejich proměny v toku staletí.

PhDr. Jaromír Jermář z Okresního muzea v Mladé Boleslavi ve svém referátu „Historie vystěhovalectví a emigrace z Mladoboleslavska“ podal obsáhlý a historicky fundovaný přehled o celém procesu vystěhovalectví Čechů z regionu z dostupných archívních pramenů.

PhDr. Hana Zelinová, CSc., z Etnografického múzea v Martine v SR ve svém příspěvku seznámila přítomné s nově založeným Dokumentačním centrem české kultury na Slovensku, s jeho východisky, současnými stavem a perspektivami do budoucna. V další části příspěvku referovala o české menšině na Slovensku, její minulosti i současnosti.

PhDr. Milena Secká, CSc., přednesla přehledný a zajímavý referát „Prameny vystěhovalectví Čechů v 19. století ve sbírkách knihovny Náprstkova muzea“, v němž upozornila badatele na mnohé dosud nevyužité fondy k dané problematice.

PhDr. Helena Nosková, CSc. přispěla detailnějším pohledem na postavení krajanů v určitém historickém období ve svém příspěvku „Reemigrace Čechů z Jugoslávie ve světle archívních pramenů z let 1945–1954“.

V závěru semináře byl dán prostor neformální diskusi o krajanství, kde zaznělo mnoho zajímavých myšlenek o vystěhovalectví a důvodech k emigraci. Krajané se obraceli na pořadatele semináře PhDr. Jaromíra Jermáře s dotazy, zda semináře a setkání krajanů budou uskutečňovány pravidelně, případně jednou za rok. Pořadatelé se vyslovili pro pořádání dalších seminářů, avšak vzhledem k omezeným možnostem ne dříve než za pět let. Slíbili však účastníkům vydání sborníku ze semináře, a to bez omezení počtu stránek pro jednotlivé příspěvky.

Odpoledne se všichni účastníci setkali na vernisáži výstavy o krajanech, která byla otevřena až do konce září roku 2000 v přízemí muzea situovaného na mlado-boleslavském hradě. Výběr exponátů, textová část a výtvarné zpracování výstavy přineslo překvapivé výsledky. Místo očekávaných černobílých ploch se před návštěvníky odkryla nečekaně pestrá paleta barev – plakáty, standardy, různé předměty zapůjčené např. Náprstkovým muzeem, Národním muzeem, získané sběry muzea v Mladé Boleslavi; vše se sladilo v jeden zajímavý a informačně bohatý celek.

Krajané si se zájmem prohlédli celou expozici muzea v krásných komnatách a sálech středověkého hradu, protože samotná expozice skutečně stojí za zhlédnutí. Zvláštní pozornost si zaslouží její etnografické sbírky, kroje, řemesla, lidová architektura a interiér dokumentující celý region v minulosti neobvykle zdařile i svým výtvarným pojetím.

Na závěr vernisáže odezněly árie z děl českých hudebních skladatelů i české a moravské lidové písně.

Poslední dva dny setkání byly věnovány společenským setkáním a exkurzím po regionu.

Čtyři dny pro naše krajany, které připravili pracovníci Okresního muzea v Mladé Boleslavi, předčily mnohá očekávání. Přinesly nejen krásné okamžiky a do budoucna jímavou vzpomínku, ale byly i určitým zastavením v běhu času a výzvou k zamyšlení nad osudy mnoha lidí, kteří museli opustit domov, aby s námahou vytvořili nový, v zcela jiném, pro ně „novém světě“. *Helena Nosková*

Minority v pluralitní společnosti na přelomu tisíciletí.

Mezinárodní konference, Brno
1. – 3. září 2000

Konference Minority v pluralitní společnosti na přelomu tisíciletí se obsahově zabývala vztahem etnických i jinak se deklarujících menšin a většin v rámci obyvatel různých zemí Evropy. Uspořádala ji katedra psychologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně v rámci projektu nazvaného „Podpora optimálního vývoje osobnosti a intelektu dětí ze znevýhodněného socio-kulturního prostředí jako cesta k respektování lidských práv“.

Konferenci zaštitili primátor města Brna RNDr. Petr Duchoň, velvyslanec České republiky při Radě Evropy JUDr. Jiří Mucha, rektor Masarykovy univerzity prof. RNDr. Jiří Zlatuška, CSc.

Konference byla určena vědcům, pedagogům a také romským asistentům a poradcům, sociálním pracovníkům pracujícím s dětmi z etnických menšin. Účastnilo se jí přes 70 zahraničních badatelů z 15 zemí a kolem 130 odborníků a zájemců z České republiky.

Hlavní zájem konference se týkal také především složité problematiky vzájemného vztahu dětské populace a jejího